

Какъ трѣбва да се поставя съ ма- ловажнитѣ доказателства. Когато доказателствата ни сж слаби, а сме принудени да си послужимъ съ тѣхъ, трѣбва да ги групираме поне тѣй, че да могатъ взаимно да си помагатъ, и да се усилятъ чрѣзъ своята численостъ.

Квинтилианъ, авторъ на туй правило, ни дава добъръ примѣръ за него: Обвинява се нѣкой, че убилъ тогова, отъ когото се надѣвалъ да наслѣди; Квинтилианъ препоръчва слѣднитѣ аргументи:

«Вие очаквахте, неговото наслѣдство; вие се нуждаехте отъ него; вашитѣ заимодавци ви обезпокояваха като никога; вие оскърбихте завѣщателтъ и знаехте че той трѣбва да си измѣни завѣщанието и пр».

Тия доводи зети отдѣлно сж меки и обикновени, ала слѣти въ едно тѣ придобиватъ значителна сила.

Какъ да се борави съ важнитѣ доказателства. Важнитѣ, силни и убѣдителни доказателства трѣбва да бждатъ посочени отдѣлно, за да не се смѣсятъ съ другитѣ и да изгубятъ своята сила.

Ораторско развитие и неговата важность. Върху извѣстно доказателство се намира, кога го разгледаме отъ сички страни, за да накараме по тоя начинъ да се почувствува сичката негова тежестъ и да извлѣчемъ отъ него възможнитѣ облаги; това именно се нарича ораторско развитие или разширение, което трѣбва да прибавимъ къмъ другитѣ сръдства за склоняване. Споредъ Цицерона, то е мощно сръдство да настоемъ на онава, що казваме и, възбуждайки духоветѣ, да склонимъ.

Доброто развитие не състои въ това да удавишъ една мисль въ порой бесполезни думи, а напротивъ, неговата цѣль е да изтъкне сичката сила на извѣстна мисль, на извѣстно доказателство, като го обгърне съ сички доводи, които могатъ го направи, тѣй да се каже, осезаемо.

Най-добро ораторско развитие. Прочее, най-доброто ораторско развитие не е това, което съдържа повече думи, а това, що има повече смисль, и въ което не се забѣлѣзватъ еднакви мисли, а една постоянна градация на идеи. Колкото повече я развиваме, толкозъ повече рѣчта трѣбва да печели стойность, т. е. трѣбва да става по-ясна, по-въодушевена, по-силна, по-енергична.

Сичко бесполезно и излишно трѣбва старателно да се изфърля; защото нищо не е по-отежчително отъ безплодното изобилие на ония многословни и глупави ораторски развития, съ които по единъ блудкавъ начинъ се повтарятъ едни и сжици нѣща, само че съ различни думи и термини.

Това е доста обикновенъ недостатъкъ на младежитѣ, било защото не си даватъ трудъ да размислятъ, било защото мислитѣ не се пораждатъ още лесно въ тѣхния умъ.